

2016 - ANUL COȘBUC (XXVI):

„În perioada pionieratului poetic năsăudean”, Coșbuc avea „aerul unei rase străvechi, trecută prin decantările tulburi ale istoriei”

În lucrarea „Pe urmele lui George Coșbuc”, Lucian Valea analizează și modul în care școala năsăudeană a asimilat folclorul românesc: «În ciuda aparențelor, ideea că gimnaziul năsăudean ar fi fost o veritabilă școală de folclor, cu rol esențial în formația viitorului poet, nu e confirmată de realitate. E adevărat că prin sălile și coridoarele gimnaziului năsăudean trecea în anii aceia un suflu folcloric, dar nici amploarea și nici importanța lui nu trebuie exagerate.

Profesorii gimnaziului năsăudean erau „cunoscători ai înțelepciunii populare”, permanent preocupați să scoată în evidență frumusețea stilului folcloric, „simplu și lapidar”. Nici unul dintre ei însă nu poate fi considerat specialist în folclor, nici măcar având preocupări folclorice dincolo de necesitățile didactice ale profesiei. Gimnaziștii, majoritatea covârșitoare fii de țărani, considerau folclorul o componentă a patriotismului, formă de luptă națională și factor constitutiv al limbii și foarte puțin un mod estetic de existență a culturii. Ei priveau creațiile populare mai degrabă ca pe niște obiecte de învățământ, din aceeași categorie cu Homer și Horațiu. Nici măcar poetul nu-și deschide acum orizonturile intime fățiș, în fața celor folclorice sau când o face, totuși, accentul cade pe eposul în sine, pe elementele narrative, încrederea în acest tip de poezie folclorică n-o câștigă poetul la Năsăud, ci i-o dau, în timpul studenției clujene, tribuniștii. (...)

Numai în absența cunoașterii realităților de la gimnaziul năsăudean – și în general ale întregului învățământ românesc din Transilvania vremii – s-a putut susține că „ideea necesității de a se inspira din folclor, ca mijloc de creare a unei literaturi naționale de bună calitate, pătrunsese mai în toate manualele vremii” și că „programa de învățământ a limbii și literaturii române punea un accent deosebit pe exemplele tipice ale creației noastre folclorice”.

Din opera poetică a liceanului George Coșbuc s-au păstrat puține poezii. Monograful poetului, Lucian Valea, a încercat să prezinte situația: «Un inventar exact al poeziilor scrise de Coșbuc în anii gimnaziului n-a reușit să-l întocmească nici Nicolae Drăgan, nici Onisim Filipoi, nici Gavril Scridon – principalii cercetători ai perioadei năsăudene. Referindu-se la cele două tomuri ale Muzei someșene, din primul, Drăgan reținea un număr de 51 de poezii, iar din al doilea tom – 1883-1884 – 54 de poezii și o nuvelă. Onisim Filipoi aprecia la 200 numărul poeziilor scrise de Coșbuc „în perioada pionieratului poetic năsăudean”. Din acestea a publicat în Muza someșană 54, din cele 125 inventariate de cercetător, deci declarate ca sigure. Dacă adăugăm și cele două nuvele – „Miron și Sorin”, „Rodovica”; piesa de teatru „Barba lui Leib Mendelsohn”; povestirea tradusă „Roza Hahemului”; „Eseul despre salutare”, după I.V. Anders și cele două cuvântări rostite în cadrul societății obținem un total de 132 de texte, originale și traduceri. Deși se apropie de numărul real al creațiilor coșbuciene din perioada năsăudeană, nici Gavril Scridon în ediția „Opere alese” nu înregistrează cifra exactă a acestor creații, care în bună parte au fost distruse de poet sau, pur și simplu s-au pierdut.

Timpul n-a fost deloc generos nici cu destinul revistei „Muza someșană”. Primul volum a dispărut în timpul celui de-al doilea război mondial. Noroc că N. Drăganu a copiat poeziile acestui volum, folosindu-le în remarcabilul studiu la care ne-am referit mereu.

Caiete cu poezii din anii gimnaziului au rămas „pe la deosebiți prieteni (...) de la care s-au rătăcit sau au dispărut”.

Nici în satul natal „nu găsim urme scrise ale trecerii marelui cântăreț. Un bătrân contemporan al lui Coșbuc a păstrat până mai deunăzi câteva șindrile pe care poetul notase versuri răzlețe, în timp ce, vara, dormind în podul cu fân, muza îl îndemna să scrie”.»

Lucian Valea prezintă examenul de bacalaureat dat de tânărul Coșbuc: «Bacalaureatul susținut de George Coșbuc a început la 14 mai 1884 cu „*Esaminu scripturisticu*” la limba română, candidaților cerându-li-se să elaboreze următoarele teze: 1. Petru Majoru, schița biografică și literaria (Compozițiune); 2. Căușele și efectele expedițiilor cruciate (Narațiune); 3. Datinile populare dela Serbători a născerei Domnului Nostru Isusu Cristosu (Descrițiune). (...)

În afară de... matematică, unde dr. Paul Tanco îl notează cu „calculu bun”, în rest candidatul nu obține decât „destulitoriu”. La latină, Gavril Scridon își explică erorile „a proveni mai multu din ușurința cu care a lucratu tema decât din nescienția”. Maxim Pop la germană subliniază că traducerea „corespunde în potrivirea ideilor”, dar descoperă „în limbă părți greșite gramatical”, în vreme ce Ioanu Tanco apreciază versiunea din grecește ca „îndestulătoare”, subliniind însă părțile „falsu” traduse, pe cele „ne deplin” corecte, ca și „spresiunile inadecvate și erorile limbistice”. La maghiară, Octavian Barițiu scoate în evidență greșeli „gramaticale și ortografice”. Examenul oral s-a ținut în zilele de 26 și 27 „iuniu st. n.1884 sub președenția Ilustrității Sale Domnului Alexandru Pali, directoru regional pentru școalele medii din Clusiu” și Ioachim Mureșianu, „secretariu Fondurilor grănicerești din Năsăud” (...) absolventul gimnazial George Coșbuc răspundea la cele șase obiecte, precizate de regulament, obținând „*emininte*” la limba latină pentru traducerile din Vergilius – Aeneis și Tacitus – Annales. La maghiară, istorie, matematică și fizică nu ia decât „destulitoriu”, situație oarecum de înțeles. Ne surprinde însă aceeași notă minimă la limba română, unde profesorul Ioan Ciocan îl examinează din „*Latinitatea limbii române în privința formelor*”.

O fotografie – singura care ni s-a păstrat din anii adolescenței – ni-l înfățișează pe proaspătul abiturient (bacalaureat) într-o vestimentație de rigoare: haina neagră la două rânduri, cămașă albă, scrobită, gulerul tare, cravată neagră și îngustă, gen panglică. Sub părul lins, pieptănat într-o parte, fruntea bombată. Sub sprâncenele groase și lungi, ochii umbroși ușor migdalați, nasul bărbătesc și buzele strânse, buza de jos răsfrântă cu o abia perceptibilă senzualitate.

Aerul e al unei rase străvechi, trecută prin decantările tulburi ale istoriei.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xxvi-in-perioada-pionieratului-poetic-nasaudean-cosbuc-avea-aerul-unei-rase-stravechi-trecuta-prin-decantarile-tulburi-ale-istoriei-117789.html>

În: *Tribuna*, 26 mai 216.

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. To the right, there are links for 'E-mail', 'Telefon', and 'Facebook'. The main header features the 'Tribuna' logo in red, with the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!' below it. A red navigation bar contains the following categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area displays a news article with the title '2016 - anul COȘBUC (XXVI): "În perioada pionieratului poetic năsăudean", Coșbuc avea "aerul unei rase străvechi, trecută prin decantările tulburi ale istoriei"'. To the right of the title are social media sharing buttons for Facebook (0 shares), Twitter (0 tweets), and a 'New' button. Below the title is a search bar with the placeholder text 'Cautare'. At the bottom left of the article, there is a date and time stamp '26.06.2016 22:34', a view count '866 vizualizari', and a comment count '0 comentarii'. A small banner for 'Tribuna Sibiu' is visible at the bottom right.